Copenhagen, Denmark. Danske kunstindustrimuseum
Det Danske kunstindustrimuseums virksomhed
1909

DET DANSKE
KUNSTINDUSTRIMUSEUMS
VIRKSOMHED 1909

DET DANSKE KUNSTINDUSTRIMUSEUMS VIRKSOMHED 1909

VED EMIL HANNOVER, MUSEETS DIREKTØR

MUSEETS BESTYRELSE

C. NYROP
Bestyrelsens Formand og Kasserer.

F. HENDRIKSEN — Næstformand.
EMIL HANNOVER — Direktør.

FOR INDENRIGSMINISTERIET:
Kontorchef, Docent *H. Gram.*

FOR KULTUSMINISTERIET:
Museumsdirektør, Dr. phil. *Sophus Müller.*

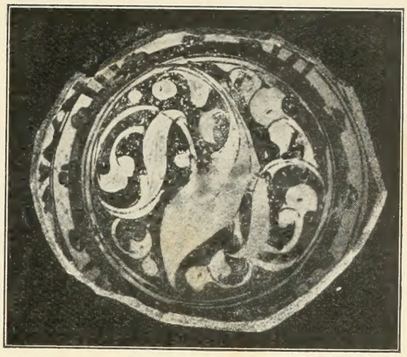
FOR KJØBENHAVNS KOMMUNE:
Raadmand *G. Philipsen.*

FOR INDUSTRIFORENINGEN:
Fabrikdirektør *H. Bing.* Fabrikant *R. Fraenckel.*
Fabrikant *Axel Meyer.* Hof- og Ordensjuveler *C. Michelsen.*
Professor *C. Nyrop.*

FOR NY CARLSBERG MUSEUMSLEGAT:
Direktør, Dr. phil. *C. Jacobsen.* Xylograf *F. Hendriksen.*
Museumsinspektør *Karl Madsen.* Arkitekt, Professor *E. Schiødte.*

FOR DE PRIVATE BIDRAGYDERE:
Folketingsmand *J. C. Christensen.*
Tandlæge *Friis,* Kolding. Fabrikejer *B. Hirschsprung.*
Smedemester *J. P. Chr. Jensen.* Snedkermester *H. P. Larsen.*

Assistent: *M. Krohn.* Sekretær: Frk. *S. Salomonsen.*

Skaar af Fayenceskaale fra Rakka, 11te—12te Aarhundred. Det større i Metropolitan Museum i New-York, det mindre i Kunstindustrimuseet. Erhvervet 1909.

I. SAMLINGERNE

A. HOVEDSAMLINGEN

For Samlingernes Forøgelse var Udsigterne for saa vidt bedre i 1909, end de længe havde været, som Museets Finansvæsen kunde siges at være bragt paa Fode efter en Række af vanskelige Finansaar. Omordningens store Omkostninger var omsider fuldt ud bestridte, Museet var gældfrit, paa Budgettet kunde i Kraft af en paapasselig Sparsommelighed paa andre Punkter opføres en større Sum til Indkøb, end man tidligere har kunnet afsé hertil. Desuden kunde man til samme Anvendelse regne med en væsenlig Del af det Udbytte som Auktionen i 1908 havde givet.

Alt i alt havde vi for Indkøb i 1909 dog ikke mere end ca. 20,000 Kroner til Raadighed. Heraf beslaglagde Bibliotheket den ene Fjerdedel, den moderne Afdeling i Museet godt og vel en anden Fjerdedel; hvad der resterede til Erhvervelsen af gammelt Kunsthaandværk var saaledes ca. 10,000 Kroner. Med denne ringe Sum var det naturligvis umuligt at tage nogensomhelst Konkurrence op med de købekraftige Museer i Udlandet. Vel tilfaldt der os et Par Smuler fra de Riges Bord, d. e. Auktionsbordet hos Lepcke i Berlin, hvor i de sidste Aar de største tyske Salg har fundet Sted. Men det var dog mere for at holde sig à jour med det internationale Kunstmarked end i et forfængeligt Haab om at kunne gøre kapitale Erhvervelser, at Museets Direktør atter i Aar var til Stede ved de notableste af disse Salg, hvor Gevinsten andrager Millioner.

Meget lærerig – smertelig lærerig – var Samlingen *Lanna's* Auktion i November. Det var Tysklands berømteste Privatsamling, som her kom under Hammeren. Svimlende Priser var derfor ventede, og de tyske Museer havde rustet sig som aldrig før. Pragermuseet, som i en Aarrække havde haft Lannas Samling udstillet til Laans, og som naturligvis havde opbudt alt for at købe saa mange som mulig af dens bedste Stykker tilbage, mødte med Extratilskud af

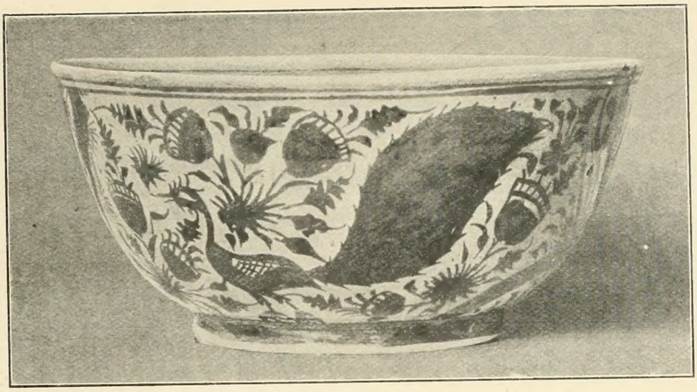

Persiske Fayencer, 13de—16de Aarhundred. Erhvervede 1909.

tilsammen over 100,000 Mark; Berlin og Hamburg forføjede i Fællesskab over en Kapital af mindst samme Størrelse. For enkelte Ting betaltes der Priser, som alligevel intet af Museerne magtede. Saaledes for et Skrin med Limoges-Emaljer, 12–13 Aarhundred, 121,000 Mark + 10 % Auktions-Omkostninger. Men iøvrig blev man ved denne Lejlighed Vidne til, at de tyske Museer (og af disse ikke blot de største) opgav den passive – og ogsaa haabløse – Modstand, de hidtil har gjort mod Fantasipriserne. Saaledes oplevede man – for blot at nævne et enkelt Exempel – at se Breslauer-Museet betale 26,000 Mark for et schlesisk Fayencefad. Der er ingen Fantasipriser mere. Selv de sindsvageste Priser hører Virkeligheden til.

Men heldigvis er jo Virkelighedens Verden ikke indskrænket til Lepckes Auktionshus eller til Hotel Drouot i Paris eller Christie i London, hvor Mandater fra amerikanske Milliardærer dikterer Priserne. Endnu tilføres der Antikvitetshandelen i Europa gode Ting paa saadanne Vilkaar, at de kan sælges til ikke rent uoverkommelige Priser. Ogsaa kan Heldet endnu følge et fattigt Museum. Hvorom alting er, er der trods de trange Tider ingen Grund for vort Museum til selvmorderiske Tanker. Vi har atter i Aar forøget vore Samlinger med adskillige Stykker, som kunde staa i ethvert Museum. Naturligvis er der ikke mange egentlige Pragtstykker derimellem. Men ogsaa i beskedne Genstande har jo det gamle Kunsthaandværk skabt Ting af Smag og Rang, og saadanne Ting stemmer maaske nok saa godt som de store Pragtstykker med de praktiske Formaal, som vort Museum først og fremmest forfølger.

Gaar vi nu fra disse almindeligere Betragtninger over til at se, hvorledes de nye Erhvervelser fordeler sig paa vore Samlingers forskellige Grupper, er atter i Aar de fleste og nogle af de vigtigste Forøgelser komne den keramiske Afdeling til Gode. Deri ligner vort Museum alle andre, at den keramiske Samling synes at staa i Centrum af dets Interesser. Dette kunde tyde paa en Forkærlighed hos Museets Ledelse for Keramiken, – en Forkærlighed, som maaske iøvrig kunde være mere forsvarlig i Danmark end de fleste andre Steder, eftersom vort Land jo staar i et særligt Forhold til dette Omraade af Kunsthaandværket. Men naar den keramiske Afdeling er i frodigere Væxt end nogen anden i vort Museum, skyldes det kun de samme Aarsager, som bevirker det samme Forhold

Fayenceskaal med metallisk Lustre. Persien, 17de Aarhundred.
Fra Samlingen Lanna. Erhvervet 1909.

andet Steds: i første Række de gamle keramiske Produkters uhyre Righoldighed og deres deraf følgende relativt rimelige Priser.

Der blev ifjor i vor Aarsberetning gjort Rede for Grunden til, at Museet er begyndt at anlægge en Samling af persiske Fayencer, hvoraf det tidligere kun ejede nogle enkelte Stykker. Det maatte i Aar blive en af vore mange Opgaver om muligt at supplere denne Samling med saadanne Stykker, som skrev sig fra andre Tider eller viste andre Arter end de hidtil repræsenterede. Af saadanne er da ogsaa et lille Antal erhvervede. Det ældste er kun et Skaar, men ét, som ethvert Museum kunde være bekendt at eje, og ét, til hvilket der i et andet Museum, Metropolitan Museum i New-York, findes et interessant Sidestykke, der for sin noget større Fuldstændigheds Skyld hidsættes i Afbildning her sammen med Gengivelsen af vort eget. Disse Skaar skriver sig fra Rakka (Rakkha), en lille By i Nærheden af Aleppo (Euphrat), og af en Forfatter i *Burlington Magazine* (Vol. XIV, Nr. LXVIII og LXXII) henføres de til det 9de Aarhundred. Men i en Replik til samme Forfatter har i samme Tidsskrift den udmærkede Kender af islamitisk Kunst, F. Sarre, udtalt, at de næppe kan være ældre end fra det 11te-12te Aarhundred. Vort Skaar er ligesom næsten alle andre persisk-keramiske Jordfund stærkt irisiret, helt overtrukket med en pragtfuld perlemoderfarvet Lustre. Det kan maaske interessere en og anden at vide, om ogsaa saadanne Skaar hævder nogen Pris af Betydning. Vort skal være købt billigt, skønt det er betalt med 80 Mark.

Fra Rakka – og ligeledes et Jordfund, men noget yngre, antagelig fra det 13de Aarhundred – er ogsaa en tohanket Vase af ganske tynd Fayence med en perlemoderagtig Lustre, som delvis dækker saavel den grønne Bund som den sorte Tegning paa denne. Flere Stykker af samme Art findes i Sarres Samling i Kaiser Friedrich-Museet i Berlin. Fra en lidt senere Tid, maaske et Aarhundred yngre, er en Skaal med en herlig turkisfarvet Glasur og med bogstavlignende Ornamenter paa Randen, men iøvrig uden Dekoration. Fra det 15de-16de Aarhundred skriver sig en anden Skaal, som udven-

Laag til en Barselkone-Skaal af Fayence. Urbino, 16de Aarhundred.
Fra Samlingen Lanna. Erhvervet 1909.

dig er dekoreret i Sort paa blaa Bund med rødlig Lustre, indvendig med geometrisk ordnede Blomster i Brunt med Kobberlustre. Og atter noget yngre, formodentlig fra det 17de Aarhundred er den lille Samlings smukkeste, men ogsaa kostbareste Stykke, en Skaal med en lignende indvendig Dekoration i regnbuefarvet Lustre, men udvendig dekoreret med Blomster og to store Fugle i en gylden Lustre paa lys, grønliggraa Bund. Dette Stykke var et af de faa, Museet magtede paa Lannas Auktion, hvor det blev købt for 1600 Mark. Kommer nu hertil, at en Privatmand, Hr. Direktør *Carl Ruben* generøst har imødekommet et lønligt Ønske hos Museet ved at skænke det et stort Fad, der er et sandt Pragtexempel paa den kinesiske Indflydelse paa den persiske Keramik i det 18de Aarhundred, vil man forstaa, at vor Samling af persiske Fayencer hurtigt har udviklet sig saa meget, at den kun tiltrænger nogle faa Forøgelser for allerede med Ære at fylde sin fremtidige Plads i Museet.

Dobbelflise af Fayence. Italien, 15de Aarhundred. Erhvervet 1909.

Opsats af crèmegul Fayence. Rendsborg. 18de Aarh.'s Slutning. Erhv. 1909.

Medens den persiske Keramik af de her beskrevne Typer udgør et forholdsvis nyt Samle-Omraade, paa hvilket Priserne først nu begynder at stige raskt, har de italienske Fayencer fra Renaissancetiden allerede fra gammel Tid staaet i Forgrunden af alle Museers og Samleres Interesser og i de sidste Aar opnaaet den Slags Priser, som kortest kan karakteriseres som amerikanske. Det var vel desværre snarere for at havne hinsides Atlanterhavet end for at finde Plads i en europæisk Samling, at en herlig Faenza-Albarello fra det 15de Aarhundred ved Lannas Auktion tilsloges en tysk Antikvitetshandler for 13,000 Mark. Det var et af de Stykker, som ved denne Lejlighed stod paa vort Museums Ønskeseddel. Vi maatte nøjes med at faa et mere beskedent Ønske opfyldt og endda være glade til. Det galdt et lille Laag til en Barselkone-Skaal, Urbino-Fayence fra den bedste Tid, mesterlig dekoreret, paa den ene Side med en Amorin, paa den anden med Grotesker omkring et Barnehoved, — kun en Bagatel og, som sagt, kun et Brudstykke, men i og for sig tilstrækkeligt til at demonstrere Farvepragten og den uforlignelig friske Penselføring i de ypperste italienske Fayencer.

Aaret bragte os endnu en italiensk Fayence: en Dobbeltflise tilhørende det 15de Aarhundred, altsaa en af den italienske Fayencekunsts »Inkunabler«. Dekorationen, til hvilken kun er anvendt manganviolet, kobaltblaat og en Smule gult, er ganske enkel, bestaar kun af et indrammet Vaabenskjold med et Bomærke paa hver af Fliserne, men fylder disse fortrinligt. Et Exemplar af den samme Dobbeltflise, men med Bomærket i blaat (medens det i vort er i violet), tilhører Kunstgewerbemuseum i Berlin, der i 1905 har købt det hos Salvadori i Florents, men som iøvrig intet kan oplyse om dets Herkomst. Typen synes snarest faentinsk.

Af andre Fayencer er erhvervet en lille Række Stykker, der hvert paa sin Vis havde en lille Mission i Museet. Saaledes et tysk Krus med et Tinlaag af fortrinlig Tegning. Saaledes en blaamalet dyb Tallerken med et hidtil vistnok ukendt Mærke, der peger halvt i Retning af Slesvig, halvt i Retning af Fabriken i St. Kongensgade,

Fad med Pudderdaaser. Blødt Porcellæn. Sèvres. 18de Aarhundred. Erhvervet 1909.

og som da muligvis tilhører en Maler, som har ombyttet det sidstnævnte Sted med det førstnævnte. Nævnes bør fremdeles et meget stort Rouen-Fad dekoreret *à la corne d'abondance*, en fuldgod Repræsentant for denne kraftige dekorative Genre, samt en stor Bordopsats af flødegul Fayence, bestaaende af tre Figurer der i en jongløragtig Gruppe bærer en gennembrudt Kurv med en Fugl paa Laaget, — et ubetegnet Stykke, som dog med Sikkerhed kan henføres til Fabriken i Rendsborg og er et af de kapitaleste Arbejder som kendes af denne.

Medens disse, delvis meget store Ny-Erhvervelser af Fayencer maa medføre Omflytninger, som man dog har opsat i Forventning om yderligere Forøgelser fra de Frohne'ske Samlinger, er Porcellæns-Erhvervelserne ikke flere eller større end, at de, uden at bringe Forstyrrelser, har kunnet finde Plads indenfor de givne Rammer. Der er af fremmed Porcellæn købt et Meissen'er-Fad med Blomsterguirlander omkring en Haand med en Vægtskaal, et Stykke af et stort Stel i van Dams Besiddelse. Endvidere — fra Lannas Auktion — en Wienerkop med en frit modelleret Blomst paa Laaget og iøvrig dekoreret med Guld og smaa Kornblomster, betegnet med det sædvanlige »Bindenschild« tilligemed Aarstallet (17)*87* og Malermærket 33, d. v. s. *Ignaz Rabel*. Endelig et meget smukt Stykke af Sèvres' bløde Porcellæn, en Genstand, hvis Bestemmelse snarere turde være at søge paa Toilettebordet end Skrivebordet, skønt det er solgt som et Blækhus, og skønt Sidestykker til det i flere Samlinger er opførte under samme Benævnelse. Det bestaar af to, med brogetmalede Strøbuketter dekorerede Laag-Kopper i fast Forbindelse med et aflangt Fad. Det er lidet sandsynligt, at disse store, dybe Kopper skulde være beregnede til Blæk. Snarere ligner de Créme-Kopper, men ogsaa hertil maatte den faste Forbindelse med Fadet gøre dem upraktiske. Sandsynligst er det, at de har tjent til Pudder eller til andet Brug ved Toilettet. Hvorom alting er, saa er vi her omsider komne i Besiddelse af et virkelig repræsentativt Exempel paa Sévres' bløde Porcellæn fra Fabrikens bedste Tid. At vi i Aar har kunnet erhverve det ret kostbare Stykke hænger sammen med, at der ikke i synderlig Grad frembød sig Lej-

Laag-Pokal af Glas med Relieffer. 16de Aarhundreds Slutning. Erhvervet 1909.

lighed til at forøge vor Samling af gammelt københavnsk Porcellæn, som ellers i første Række har Fordring paa vor Opmærksomhed. Alt, hvad der i saa Henseende har været at købe, er en gratiøs lille Gruppe af en nøgen Kvinde ved en Urne, ved hvis Sokkel en Genius knæler, en Vinprop i Form af et vinkranset Kvindehoved, en Urtepotteskjuler med blaamalet Blomsterdekoration, et Par ganske enkle Apothekerkrukker, endelig en Vase af den Hetsch'ske Art, som aldeles ikke er til at foragte, selv om den heller ikke just er til at elske.

En af de Grupper i Samlingerne, der trænger mest til at forøges, er Gruppen af Glas, som i Øjeblikket ikke er større end, at den kan rummes i en mellemstor Montre. Men da det navnlig er middelalderlige orientalske Glas samt italienske og tyske Renaissance-Glas, vi savner, og da intet heraf hører til de Antikviteter, som er i Overflod paa Markedet, vil denne Gruppe sikkert voxe yderlig langsomt. Det er dog i Aar lykkedes for første Gang efter længere Tid at tilføre den Stykker af Betydning. Ved Imødekommenhed af Professor Sarre, Lederen af den islamitiske Afdeling i Kaiser Friedrich-Museet i Berlin, har vi faaet en lille Andel i det rige Fund af syriske Glas fra det 14de Aarhundred, som man har gjort i Tatargrave fra den nævnte Tid i det nordvestlige Kaukasusgebet. Man kendte af den Slags Glas indtil for ganske nylig knap 50 Stykker, som var spredte paa mange Steder. Nu findes de – efter Indkøb af en sydrussisk Privatsamling – i saa stort et Antal i Kaiser Friedrich-Museet, at dette har kunnet overlade os nogle Dubletter. Det er Glas af ganske simpel, men yderst ædel Form, uden anden Dekoration end den dejlige iriserede Patina, som de har faaet ved at ligge i Jorden i 600 Aar. De forekommer imidlertid ogsaa med meget smukke ornamentale Forsiringer i Emaljefarver, og det vil i det kommende Aar maaske blive muligt ogsaa at erhverve nogle Prøver paa saaledes dekorerede Stykker. En anden vigtig Anskaffelse er en venetiansk Laag-Pokal af Glas med Relieffer, som forestiller Tritoner og Havheste. Den skriver sig fra det 16de Aarhundreds Slutning, er bleven til under Paavirkning af stilbeslægtede Stykker i Sølv og har formodentlig selv været bestemt til at monteres i Sølv eller andet Metal. Det er ikke noget typisk venetiansk Glas; det tilhører ingen af de berømte Kategorier. Men det er et velkendt Stykke, for saa vidt som det kendes i nogle faa Exemplarer, der hvert paa sit Sted skattes baade for Skønhedens og Sjældenhedens Skyld. I Kunstindustrimuseet i Berlin findes ét Exemplar, i Dresden et andet, i Dessau et tredie, i Samlingen Pazaurek i Stuttgart et

fjerde. Vort er saaledes mindst det femte, som kendes. Ligesom Berliner-Exemplaret er det i høj Grad »sygt«, endda sygere end dette. Som man véd, gør »Glassygen« (en Forvitring af Glasset under Indflydelse af Atmosfæren) Glasset skrøbeligt; en skønne Dag falder det sammen under Hænderne paa den, som holder det. Men den giver ofte de gamle Glas en malerisk Virkning, som man nødig vilde undvære, og med fornøden Forsigtighed vil det vel ogsaa lykkes os at bevare vor smukke Laag-Pokal en rum Tid endnu. Tilbage staar at omtale den tredie Erhvervelse for vor Glas-Montre: et lille og lidet anseligt, men usædvanligt smagfuldt tysk Glas fra den sene Renaissancetid. Det er et Bæger paa tre Fødder, dekoreret med Emaljefarver. Paa den ene Side ses en kongelig Rytter paa en hvid Hest, paa den anden et Vaaben. Vaabnet er det kursachsiske, Rytteren er, som det fremgaar af en Indskrift, Hertug Johann Georg III

Læder-Etui til et Bestik. Italien, 16de Aarhundred. Fra Samlingen Lanna. Erhvervet 1909.

af Sachsen. Bægret er dateret 1688 og er sachsisk Arbejde. Det er ad en Omvej kommet til os fra von Emdens berømte Samling, som solgtes ifjor.

Andre Afdelinger i Museet har maattet nøjes med endnu færre Forøgelser. Falske eller slette Tinsager kan man sagtens faa; ægte eller gode er blevne sjældne. En beskeden Lysestage i Rococo, en Efterligning af »knækket« Sølvarbejde, er vor eneste Erhvervelse af Tin. Gamle Smykker koster naturligvis mange Penge, og uvilkaarligt – maaske iøvrig urigtigt nok – vægrer man sig ved at sætte store Kapitaler i disse smaa Ting, som forsvinder mellem Samlingernes større. Et lille sydtysk Smykke af Guldfiligran med Rosensten og Emaljer og en Hænger af Bjærgkrystal, et Arbejde fra det 18de Aarhundreds Begyndelse, er alt, hvad der i saa Hensende er tilkommet. Ogsaa fra vor Samling af gamle Vifter er der kun en enkelt Ny-Erhvervelse at notere: en tysk Vifte fra det 18de Aarhundred med en godt malet Fête champêtre i Gouache og med et fint udskaaret og delvis forgyldt Stel.

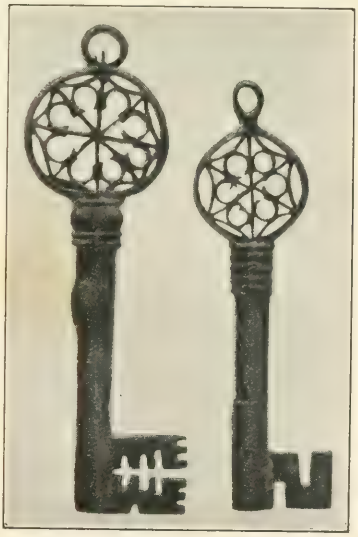
Den japanske Afdeling er kun bleven forøget med en Lakæske, dekoreret med Glyciner, hvis Blomster er i Sølv, medens Bladene er i Guld. Æsken er næppe ældre end fra Tiden omkring Aar 1800, men har foruden sin egen Interesse ogsaa den, at den huser en veludført Makemono med en instruktiv Fremstilling af Rishøsten i Japan. I Bogbinds-Afdelingen er tilkommet et italiensk Bind med et Kardinalvaaben, to Bind i Deromes Genre, dekorerede med en fin »Knipling« i Haandforgyldning paa grønt Maroquin, og desuden et af de Bind, vi paa vor Udstilling i sin Tid døbte »Hjærteklapsbindene« og stemplede som formentlig danske. Da ogsaa dette Bind

Intarsia-Fylding. Norditalien. ca. 1500. Erhvervet 1909.

indeholder en dansk Bog, er det en yderligere Bekræftelse af Hypothesen. Imellem Bogbindene vil ogsaa et nyerhvervet Læder-Etui være at anbringe, indtil det en Gang kan indgaa i en særskilt Gruppe. Det er iøvrigt et Arbejde, som fortjente et bedre Lys, end det kan faa i vore Bog-Montrer. Det viser, hvor utrolig fint og skarpt, man i Renaissancetiden i Italien forstod at punsle og skære Læderet. Atter et Stykke fra Lannas Samling!

Af Møbler er der intet købt i det forløbne Aar. Men mellem de Genstande, vi samler i Haab om, at de en Gang i Tiden skal kunne forenes i et Rum med de italienske Renaissance-Møbler, som vi stadig mangler, (men dog en Gang *maa* have), er en Intarsia-Fylding af fremragende Værd, forestillende et Kig gennem et Par Tremmelaager ind til et Gemmested for kirkelige Kar. Man ser derinde en gothisk Kalk, et Sakramenthus og en Krukke med Voxkærter. Der er en iøjnefaldende Lighed mellem denne Fylding og enkelte af Intarsiaerne paa de berømte Korstole fra Madonna di Tiranno i Berlin. Intarsia-Specialisten Scherer, hvem vi har forelagt et Fotografi af vor Fylding, synes dog at finde denne end mere beslægtet med Giovanni da Veronas Korstole i Santa Maria in Organo i Verona. Iøvrig mener heller ikke han, at der i Øjeblikket kan siges andet eller mere om dette Stykke end, at det er et typisk nord-italiensk Arbejde fra Tiden omkring Aar 1500. Af andre Træ-Arbejder er indkøbte et gammelt dansk, udskaaret og forgyldt Barometer fra ca. 1780, et nydeligt indlagt Syskrin fra Empiretiden og endelig et Spejl, som Frølich dekore-

Gothiske Nøgler af Smeddejærn. Erhvervede 1909.

rede i sin Ungdom, og som vi trods dets Ungdommelighed har ment at burde optage – foreløbigt rigtignok i vort Magasin – med den Mulighed for Øje, at det en Gang i Fremtiden skulde lykkes Museet at vinde Plads til at vie Frølich et helt Værelse.

Endnu er at nævne Metal- og Textilsamlingens Forøgelser. I Smeddejærns-Afdelingen er tilkommet et Par typiske gothiske Nøg-

Skrin, dækket af hamret Jærn. Slesvig eller Nordtyskland, ca. 1680. Erhvervet 1909.

ler med gennembrudte Rosetter samt en stor Pengekiste med en kunstfærdig Laas og dækket med Jærn, som er hamret efter en fortrinlig Tegning, sandsynligvis et slesvigsk eller nordtysk Arbejde, hvis Alder er vanskelig bestemmelig, men formodentlig ligger omkring Aar 1680. Af Sølv er indkøbt en Sukkerskaal, som bærer Københavns Mærke fra 1789 og Mestermærket *Hagen*. Af Tombak er en Stokkeknap fra omtrent samme Tid. Af engelsk Plet en lille gennembrudt Peberbøsse med blaat Glas, en Lysestage og endelig en statelig Erhvervelse: et stort Plateau i to Etager med tre Maskiner, den ene (den større og øverst anbragte) til Vand, den anden til The, den tredie til Kaffe eller Chocolade, et i sin Art vistnok enestaaende Stykke, hvis Lige vi i hvert Fald ikke mindes at have set i

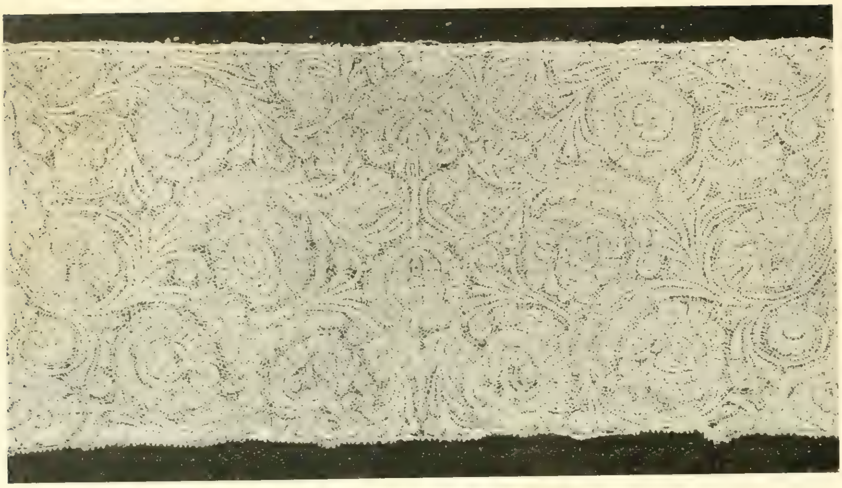
nogen anden Samling. Hvad dernæst Textilafdelingen angaar, maatte den, efter de stærke Udvidelser i de foregaaende Aar, nøjes med nogle Lejlighedskøb, hvoraf enkelte dog tilførte den Stykker af stor Skønhed. Det gælder en gammel genuesisk Kniplingsbesætning, men i endnu højere Grad en gammel italiensk »Kirkeknipling«, som hidskaffedes ved et Indkøb i Fællesskab med Kunstindustrimuseet i

Plateau med tre Maskiner. Plet. England. 19de Aarhundreds Begyndelse. Erhvervet 1909.

Kristiania. Man kan vanskelig se en finere Knipling; den vilde være kendt af alle kniplingskyndige, hvis den hang i et Verdensmuseum i Stedet for at være anbragt i det usselige og tilmed utilgængelige Rum, til hvilket vi har maattet henvise vor Textilsamling.

Hermed er nævnt, hvad Aaret har bragt os af Prøver paa gammelt Kunsthaandværk. Men vi har jo den Pligt ogsaa at samle paa nyt, og vi skylder endnu en Redegørelse for, hvorledes denne Pligt er bleven opfyldt. Overfor Udlandet har den af mange Grunde saa at sige ikke kunnet opfyldes. En forgyldt Porcellænskop af *M. & E. Healey*, i Washington, en Vase af Wennerberg, udført af Fabriken *Gustafsberg* i Sverrig, et Par Stykker Stentøj af den unge franske Keramiker, *Methey*, er alt, hvad der er erhvervet af moderne fremmed Kunst-

Kirkeknipling. Italien. 17de Aarhundred. Erhvervet 1909.

haandværk. Hvad man nu end vil mene i den Anledning, saa vil dog sikkert alle finde det rigtigt, at det danske Kunstindustrimuseum i første Række har sin Opmærksomhed henvendt paa det *danske* Kunsthaandværk. Vore seneste Erhvervelser heraf er ganske vist heller ikke mange, men er til Gengæld forhaabentlig gjorte mellem de bedste af den sidste Tids Frembringelser. Der er af *Willumsen* købt tre Vaser eller Krukker. Af *Møller Jensen* et udskaaret og forgyldt Spejl med Konsol (udført af *Ant. Kjær*), og til at stille paa denne Konsol er erhvervet en Columbine-Statuette af *Aluminias* Fayence. Landsudstillingen i Aarhus bød paa Lejlighed til at overskue Øjeblikkets Produktion af Kunsthaandværk herhjemme, og Lejligheden benyttedes til at sikre Museet et Par af *Carl Martin Hansens* Amager-Grupper i *den kgl. Porcellænsfabriks* Udførelse, to Vaser af Frk. *Hegermann-Lindencrone,* udførte hos *Bing & Grøndahl,* en Daase af Sølv efter Tegning af *Bindesbøll,* udført af *C. Michelsen,* to Bægre af *Georg Jensen* samt et Bogbind efter Tegning af *Bindesbøll,* udført af *Anker Kyster.* Paa Bindesbøll-Udstillingen købtes et Gitter af Smeddejærn, udført af *Jørgensen* i Valby, foruden adskilligt som hører hen under Redegørelsen fra Museets Bibliothek. Herhen hører ogsaa et Par Erhvervelser fra *Slott-Møllers* Udstilling. Betydelige Indkøb gjordes paa Museets egen Udstilling af *Mohls* Arbejder. Vi erhvervede ved denne Lejlighed en Gobelin udført af Frk. *Dahlerup,* et Pudetræk, ligeledes i Gobelinvævning, men i Silke, af Frk. *Mette Westergaard,* et Par Broderier, derimellem en Skærm, syede hos Frk. *Clara Wæver,* syv større og mindre Silke-, Uld- og Guldtraadsbroderier af Fru *Ida Hansen,* endelig en kniplingsagtig Krave, udført af Fru *Ryberg-Hansen.*

Om alle disse danske Ting kunde det være fristende at sige noget smukt. Men det vilde være overflødigt. Thi om de Kunstnere og Kunsthaandværkere, som her er nævnte, eller som tidligere er blevne nævnte paa denne Plads, har Museet sagt sin Mening, idet det

har erhvervet deres Arbejder. Derimod kan der være Aarsag til at minde om, at et enkelt eller nogle faa af deres Arbejder i adskillige Tilfælde maa gælde for mange formedelst vor Mangel paa Plads og vor Mangel paa Midler. Ikke mindst gælder dette Møblerne i vor Samling, der ikke i fjærneste Maade kan give en Forestilling om de sidste Aars stærke Opblomstring af det danske Møbelsnedkeri. Det er, om vi husker ret, sagt før paa dette Sted, at vore Snedkere og de Kunstnere, der arbejder for dem, med god Grund kan føle sig brøstholdne, fordi kun en forsvindende Brøkdel af deres mange udmærkede Udstillingsarbejder har fundet Vej til vort Museum. I en ikke altfor fjærn Fremtid vil det dog forhaabentlig lykkes at gøre i hvert Fald en Begyndelse til at raade Bod paa dette uretfærdige Forhold.

B. BIBLIOTHEKET OG WINDINGSKE SAMLING

Bibliotheket, paa hvilket Museet altid har lagt stor Vægt, har i Aar større Forøgelser at opvise end i noget tidligere Aar. Der er i 1909 tilkommet 498 Bøger (596 Bd.) mod 142 Bøger (179 Bd.) i 1908, og samtidig er Billedsamlingen bleven udvidet med en stor Mængde Blade, derimellem mange af særlig Værdi. En nylig anlagt Samling af Fotografier efter ældre Elfenbensarbejder (den eneste saadanne Samling her i Byen og længe savnet af vore Kunsthistorikere) er bleven foreløbig afsluttet og rummer ca. 850 Gengivelser af Genstande fra Tiden før Aar 1400. Der er købt 48 dekorative Tegninger af danske Kunstnere, derimellem saa anselige Blade som Slott-Møllers Tegninger til Raadhusdorenes Udskæringer, Skovgaards og Bindesbølls Vandfarveudkast til et keramisk Alter, Skovgaards (ikke benyttede) Diplom til Udstillingen 1888, flere store Udkast af Møhl osv. En meget betydelig Erhvervelse er Th. Bindesbølls egne og vistnok komplette Samling af alle de Ex-libris, Bomærker, Monogrammer, Etiketter, Titelblade osv., hvori den afdøde Kunstner var saa fremragende en Mester. Samlingen rummer saavel Originaltegninger som Gengivelser og har bl. a. Interesse derved, at den paa mange Punkter viser tilbage fra det færdige Tryk til det allerførste Udkast eller vice versa. Den bestaar af 5 tykke Bind med over 600 Blade, som Bindesbøll har efterladt sig omhyggeligt kartonnerede og ordnede. Det kan tilføjes, at Museet forhandler med Kunstnerens Familie om at komme i Besiddelse af et Udvalg af hans Tegninger ogsaa fra de mange andre af Kunsthaandværkets Omraader, paa hvilke han arbejdede med saa meget Held.

Desværre har Museet heller ikke i det sidst forløbne Aar magtet at vie den *Windingske Samling* den Opmærksomhed, den fortjener. Vi pegede allerede i forrige Aarsberetning paa det mislige ved, at denne Samling nødvendigvis maatte forsømmes. Om den skulde forøges systematisk og følge med Tiden og Begivenhederne, vilde den kunne beskæftige en Mand Aaret rundt; men Museet har ingen Mand at afse til dette Hverv, ej heller Midler til at lønne ham. Som vi sagde ifjor, er det fortrinsvis den gamle Bestand af Samlingen, som søges, de gamle Billeder fra det forsvundne København samt

Billederne af de gamle danske Borgere og Begivenheder. Derfor vil det vare et Antal Aar endnu, før der melder sig et Savn som Følge af, at Samlingen ikke er holdt à jour siden dens Erhvervelse. Men før eller senere vil dette Savn føles, og for hvert Aar der gaar vil det blive vanskeligere at afhjælpe det. Vi gentager det derfor her, at længe endnu bør det ikke vare, før der tages Bestemmelse om Samlingens Skæbne.

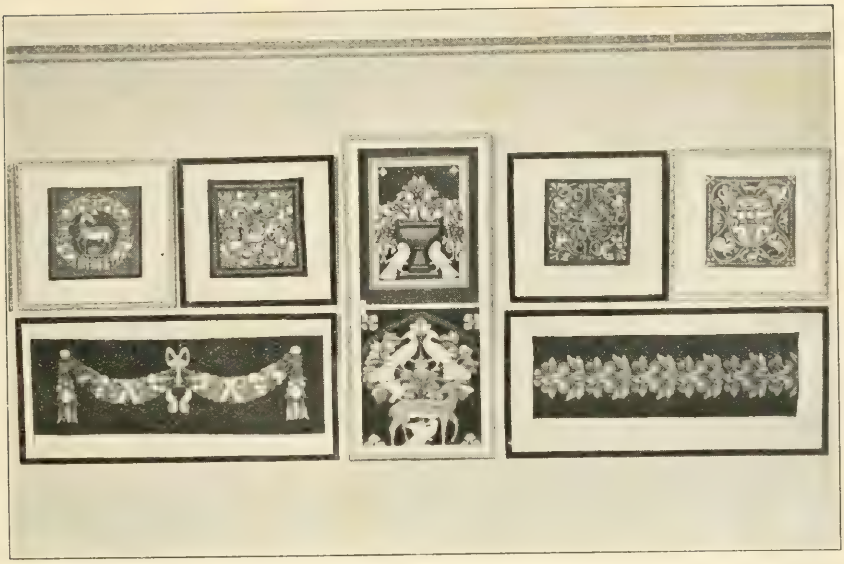
II. UDSTILLINGSVIRKSOMHEDEN

A. I KJØBENHAVN

Til Aarets 1ste Udstilling (Museets 81de) leverede vore egne Samlinger Materialet. For første Gang havde her det store Publikum Lejlighed til at stifte Bekendtskab med vor Textilsamling, som til daglig opbevares i Skabe for at skaanes mod Lyset, og Lejligheden benyttedes da ogsaa i rigt Maal, navnlig af vore Damer, der her fandt et uudtømmeligt Forraad af Motiver for al Slags Syning.

Til den næste Udstilling, der bestod af moderne tysk Bogtryk og Bog-Illustration, knyttede der sig den særlige Interesse, at den var foranstaltet af og blev os fix og færdig leveret til Installering af *kgl. Kunstgewerbemuseum* i Berlin, hvis ene Direktør, Dr. *P. Jessen,* i den Anledning kom her til Byen og holdt et Foredrag i Museet. Om Foredraget senere under »Forskellige Meddelelser«. Derimod kan det her være Stedet at takke Dr. Jessen for det energiske Arbejde, han havde sat ind paa at gøre denne Udstilling saa righoldig og repræsentativ som muligt. Den viste gennem lutter gyldige Exempler Udviklingen i det tyske Boghaandværk, viste ogsaa indenfor dette en Stræben efter Smag og Stil, hvoraf der var en Lære at drage for vore egne Folk af Faget. Dette blev ogsaa erkendt, bl. a. derved, at Forening for Boghaandværk holdt Møde i Udstillingen saavel umiddelbart før dens Aabning som umiddelbart efter dens Lukning. Men Udstillingen var egnet ogsaa til videre Eftertanke end den rent faglige. Det er endnu god Tone herhjemme at tale overlegent om »den daarlige tyske Smag«. Der er ogsaa endnu nok af saadan. Men samtidig gør der sig i Tyskland de mægtigste Bestræbelser gældende for at bringe Haandværket under kunstnerisk Tugt. Om Forholdene skulde tillade det, vil Museet ikke lade det blive ved den tyske Bogkunst-Udstilling, men søge at holde vore Haandværkere à jour med Smagens Forbedring hos vore sydlige Naboer ogsaa paa andre af Kunsthaandværkets Omraader.

Aarets tredie Udstilling var en samlet Fremvisning af *Møhls* dekorative Arbejder. Bedre end ved nogen tidligere Lejlighed lærte man her at kende denne Kunstners enestaaende Evner for at gøre Tegning til al Slags Textilkunst. Hvidsøm og Vævning, Broderi paa Kanevas eller paa Klæde og Silke har i Møhl en Mester i Mønstertegning. Og da Kunstneren har det Held at raade over Kvindehænder, der med udmærket Duelighed og stor kunstnerisk Finfølelse udfører hans Tegninger, frembød hans Udstilling en sjælden fuldkommen Nydelse.

Fra Møhls Udstilling.

Derefter fulgte Aarets største Udstilling, *Th. Bindesbøll in memoriam*. Med Bistand af den afdøde Kunstners Søstre og ved velvillig Imødekommenhed af en stor Mængde Ejere af Bindesbøllske Arbejder af alle Arter var det lykkedes at samle et saa stort Materiale, at vi ikke kunde have huset det, hvis ikke »Skønvirkes« permanente Udstillingslokale tilfældigt havde været ledigt og var blevet stillet til vor Raadighed. Udstillingen rummede flere hele Møblementer, enkelte endog med tilhørende Gulvtæpper, Gardiner og andet fuldstændigt Udstyr efter Tegning af Bindesbøll; i alt talte den henved 100 enkelte Møbler, en Masse Krukker og Fade, en Montre fuld af Sølvtøj, en anden med Bogbind. Og paa Bordene stod Lamper og Skrivetøjer, i Lofterne hang Lysekroner, Reolerne var fulde af Bøger, medens Væggene var dækkede med Mesterens Tegninger eller med Facsimiler af saadanne. Indtrykket af Bindesbølls dybt personlige Stil og overvældende frodige Produktion traadte her frem med en Fylde, der gav Forklaringen paa hans store Indflydelse indenfor det danske Kunsthaandværk. Det er kun rigtigt, at han nu faar sin Buste udenfor Museet ved Siden af Hetschs. Efter Hetsch har ingen været formbestemmende som Bindesbøll for de dekorative Kunster herhjemme.

For at ogsaa Tilrejsende kunde faa Lejlighed til at se denne Udstilling, holdtes den aaben det meste af Sommeren. Den efterfulgtes af Selskabet »Skønvirkes« Aars-Udstilling, den tredie i Rækken af disse Opvisninger, der har bidraget saa meget til at føre friskt Liv ind i Museet og bragt dette i en Berøring med vore Skønvirkere, som vi kun kan ønske os bestandig stærkere. Som et Tegn paa, at Museet mere og mere betragtes som et Midtpunkt for de Interesser, det ønsker at repræsentere, kan da ogsaa Aarets sidste Udstilling

tages. Den kom i Stand ved et Samarbejde mellem Malerlauget, Malernes Fagforening og Museet og havde til Opgave at give et Billed af *Dansk Dekorationsmaleri i de sidste 25 Aar*. Det var forudset, at dette Billed ikke vilde blive helt opbyggeligt, thi man vidste kun altfor godt, at denne Del af vort Kunsthaandværk var sakket agterud i Udviklingen. Men efter at en skrap Censur havde fundet Sted, frembød Udstillingen dog et Billed, som ingenlunde fattedes forsonende Træk. Den gjorde det klart, at der i Faget er nok af gode Kræfter forhaanden, og at det kun kommer an paa at anvise dem de rette Veje.

Saaledes var der snart Nydelser at tage, snart Slutninger at drage af disse Udstillinger. Man hører ikke sjældent Beklagelser over, at Pladsen for vore Udstillinger er saa stærkt begrænset. Sandt er det ogsaa, at man næppe i noget andet nævneværdigt Museum opererer med saa lille et Udstillingsrum, som vort. Maaske har dette dog et virkeligt Fortrin i sin Begrænsning. Dels fører en lille Udstilling de Besøgende til en intimere Betragtning af Tingene, end en stor, dels nødvendiggør den Udelukkelsen af alt undværligt eller overflødigt. I mangfoldige Tilfælde har de snævre Grænser for vort Udstillingsrum virket i Retning af forøget Garanti for det udstilledes Kvalitet, medens man maaske under større Forhold vanskeligt havde undgaaet de letforstaaelige Fristelser til i saa Henseende at være mindre nøjeregnende end forsvarligt.

B. I PROVINSERNE

(Meddelt af Hr. Sekretær *R. Berg*, der atter i 1909 velvilligt har forestaaet denne Del af Museets Virksomhed).

Landsudstillingen i Aarhus har medført, at der i Aar ikke er rettet saa mange Ansøgninger som ellers til Museet om at bidrage til Udstillinger i Provinserne. Kun et enkelt Ønske har man i saa Henseende haft at imødekomme, nemlig fra Udstillingen i Hammershøj (mellem Randers og Viborg). Denne Udstilling fandt Sted i Midten af September og varede 8 Dage. Museet havde til sin Afdeling faaet overladt Forsamlingshuset i Byen, hvor der var forholdsvis gode Betingelser for at opstille de medførte Genstande. Disse bestod af en ikke ringe Række Arbejder i Porcellæn, Sølv, Bronze osv. samt af en Del Møbler i forskellige Stilarter, endelig af en Samling Porcellæn, som godhedsfuldt var udlaant fra *Bing & Grøndahl*, ligesom et moderne Møblement i denne Anledning velvilligst var stillet til Museets Raadighed af Snedkermester *Anton Kjær*, København.

III. SKOLEVIRKSOMHEDEN

Meddelt af Skolens Leder, Hr. Professor *Hans Tegner*.

Da Skolen i det forløbne Aar har raadet over det nødvendige Undervisningsmateriel og den fornødne Plads, har den kunnet lægge Vægt paa en Side af Virksomheden, som tidligere var trængt

Fra Bindesbøll-Udstillingen.

noget i Baggrunden. Nu, som før, er det for Skolen Hovedsagen at faa Eleven til at forstaa Reglen for og Rytmen i et Ornament, for saaledes – om muligt – at bringe ham til selvstændigt at kunne tegne

Fra Bindesbøll-Udstillingen.

et Ornament, der hensigtssvarende dækker en Flade, en Fylding eller et Felt af given Form. Men derudover har Skolen i det sidste Aar for Snedkernes Vedkommende kunnet udvide Opgaverne til at omfatte Komposition af Møbler med de dertil hørende Arbejdstegninger i fuldt Maal samt med delvis Detailudførelse i Materialet. Enkelte flinke Elever har paa denne Maade naaet at kunne udarbejde Tegninger til hele Møblementer med ensartet Karakter i de enkelte Dele. Saadanne Øvelser i at tumle med Forhold, Former og Dekorationer, hvori et fælles Præg er tilstræbt, vil komme Eleven til Nytte, naar han i Fremtiden paa egen Haand skal gøre Brug af de indhøstede Erfaringer.

Med Hensyn til Dekorationsbilledhuggerne blandt Skolens Elever er man gaaet frem efter det samme Princip, idet man har ladet Eleverne tilstræbe Overensstemmelse i Udsmykningen af et Rums enkelte Flader (Vægge, Loft, Hvælving, Kuppel) og givet ham Adgang til at udføre nogle Enkeltheder i Materialet. I Erkendelse af, at Erfaringernes Vej er den eneste rette, har Skolen overhovedet indenfor alle sine Fag gjort sig til Princip at holde et vaagent Øje med Haandværkets Krav til en Undervisningsanstalt af denne Art.

I Aarets Løb er Skolen bleven forevist for forskellige Repræsentanter for tekniske Skoler i Bergen, Helsingfors og Viborg, hvilke paa nært Hold har ønsket at gøre sig bekendte med Methoden for vor Undervisning.

Elevernes Antal har været:

Marts–Maj 1909: 23,
Septbr.–Novbr. 1909: 23,
Dec. 1909–Feb. 1910: 23.

V. MUSEET OG OFFENTLIGHEDEN

A. GAVER TIL MUSEET

I vore Annaler vil Aaret 1909 sikkert længe blive staaende som det, i hvilket Offentlighedens ofte prøvede Gavmildhed mod Museet kulminerede. For at sige det strax, skyldes dette Forhold den aldeles enestaaende Offervillighed, Museet mødte, da det foresatte sig at samle et Fond for om mulig dermed at sikre Landet en Række af de bedste Stykker i de *Frohne*'ske Samlinger. Takket være den tyske Publicist, Dr. Arthur Pabst, der i 1883 udgav »Die Sammlung Frohne zu Kopenhagen«, nød denne Samling en europæisk Anseelse, som gjorde det sandsynligt, at dens Bort-Auktionering vilde finde Sted under livlig Deltagelse fra Udlandet. Men det siger sig selv, at overfor en Konkurrence som den, vi har omtalt i første Afsnit af vor Aarsberetning, vilde vort Museum staa magtesløst, hvis det skulde være henvist alene til sine egne Midler. Fra samme Øjeblik, hvor Auktionen bebudedes, søgte vi da ogsaa Hjælp udefra, og det blev til alt Held forstaaet af næsten alle, til hvem vi henvendte os, at her galdt det om at give af et godt Hjerte og et glad Sind. Talen var jo ogsaa om en Begivenhed af ualmindelig Natur. Thi det galdt her ikke blot om at sikre Landet en Række skønne Genstande,

men ogsaa om at skaane Landet for den utaalelige nationale Forsmædelse at frarøves sin eneste Kunstsamling af europæisk Ry og Betydning. For at forebygge dette behøvedes mange Penge, – saa mange som de store nationale Subskriptioner kun med Besvær slæber sammen. Men til os gik Bidragene hurtigt ind ved Henvendelse under Haanden til en lille Række behjærtede Mennesker, og de var saa store, delvis endog storslaaede, at vi kunde give Afkald paa vor oprindelige Hensigt om at slutte med at gøre Indsamlingen officiel.

Mellem Bidragyderne er, som man vil se af nedenstaaende Liste, Mennesker fra forskellige Sider af Samfundet med Dronningen af Danmark, Dronningen af England og Enkekejserinden af Rusland i Spidsen. Uden Indiskretion kan det siges her, at den anonyme Giver af 5,000 Kroner tilhører Handelsstanden. Men hvad der gælder ham, det gælder det overvejende store Flertal af Bidragyderne, og vi skylder derfor at udtale, at Indsamlingen i første Række tjener vor Handelsstand til Hæder. Iøvrig er det naturligvis med en lige varm Tak til alle Giverne, at vi nu nævner dem hver og en med Tilføjelse af de Bidrag, de har tegnet. Bidragene nævnes i den Orden, hvori de er indgaaede.

H. M. Dronningen af Danmark	500	Kr.
H. M. Dronningen af England	500	-
H. M. Enkekejserinden af Rusland	500	-
En Anonym	5,000	-
Kammerherre Krag	1,000	-
Etatsraad Bestle	1,000	-
Raadmand Philipsen	500	-
Direktør Emil Hannover	500	-
Etatsraadinde Heymann	500	-
Bogtrykker Wedege	500	-
Fru Emma Hirschsprung	500	-
Direktør Gammmeltoft	500	-
Etatsraadinde Ruben	500	-
Konferensraad Lyngbye	200	-
Baron Otto Reedtz-Thott	300	-
Hofjægermester Vind	100	-
Vexellerer Martin Levin	500	-
Fabrikant O. Mønsted	1,000	-
Etatsraad J. S. Salomonsen	1,000	-
Kammerherre Howden-Rønnenkamp	200	-
Kammerherre Suenson	500	-
K. S.	500	-
D. J.	100	-
Rentier Strande	200	-
Grosserer Jacob S. Meyer	500	-
Lehnsgreve Reventlow	500	-
Etatsraad H. N. Andersen	500	-
Direktør Ed. Rée	500	-

Konferensraad W. Jørgensen	500 Kr.
Generalkonsul Joh. Hansen	500 -
Grosserer Oscar Wandel	1,000 -
Hofjuveler Jacob Hertz	500 -
Etatsraad Ferslew	500 -
Grosserer N. Lachmann	500 -
G.	500 -
Grosserer Holger Petersen	1,000 -
Generalkonsul Hecksher	250 -
Grosserer Collstrop	500 -
Grosserer A. C. Illum	25 -
Lehnsgreve F. Moltke-Bregentved	500 -
Grosserer Robert Drucker	500 -
J. G. G.	500 -
E. V.	500 -
Ingeniør Monberg	500 -
Etatsraad Olesen	500 -
Etatsraadinde Gamél	500 -
Baron J. de Plessen	1,000 -
Fabrikant Hornemann	200 -
Vexellerer Johannes Henriques	500 -
Geheimeraadinde Liebe	500 -
Højesteretssagfører Liebe	200 -
Etatsraadinde J. Goldschmidt	500 -
Generalkonsul Faber	500 -
Godsejer H. Nørgaard	500 -
Ingeniør Foss	500 -
Brødrene G. & W. Bendix	500 -
Justitsraadinde Hostrup-Schultz	500 -
Pariser-Udstillingen 1900: et Restbeløb	607,81
Konsul Hey	200 -
Fru Clara Lachmann	1,000 -
Højesteretssagfører P. G. C. Jensen	250 -
Fhv. Klædehandler Sølling	500 -
Baron Rosenørn-Lehn	500 -
Godsejer E. Schou	500 -
Grosserer A. Fonnesbech	200 -

Sammenlagte give disse Bidrag en Sum af 37,032 Kr. 81 Øre. Men om alt gaar saaledes, som Museet har Grund til at vente i det Øjeblik, hvor disse Linjer skrives (det er ca. 14 Dage før Auktionens Begyndelse), vil denne Sum blive suppleret med et meget anseligt Tilskud fra Staten. At vi, trods de vanskelige Forhold for Statskassen i Øjeblikket, tør gøre os Haab om et saadant Tilskud, skyldes naturligvis i første Række Regeringens og Rigsdagens paaskønnelsesværdige Forstaaelse af, at der med Frohnes Auktion fulgte en Fare for et nationalt Tab for Landet. Men uden de private Bidrag havde vi under den nuværende finansielle Tilstand dog næppe opnaaet noget klækkeligt Tilskud fra Staten. Det var den Forudsætning, under hvilken denne stillede os et stort Tilskud i Udsigt, – saa

stort, at Museet tør vente at være rustet til Auktionen med over 60,000 Kroner*).

Om de endelige Frugter af de Bestræbelser, som her er skildrede, vil der først i den følgende Aarsberetning kunne tales. Foreløbig maa vi nøjes med at drømme om de mange udmærkede Ting, der vil overgaa fra Frohnes Samlinger til Museet. Et Par Prøver paa Kvaliteten af disse Ting kan vi dog indrangere allerede mellem Gaverne fra det forløbne Aar, idet *Frohnes Bo*, der har villet vise Museets Direktør en Erkendtlighed for hans Assistance ved Samlingernes Registrering, har overladt Museet to Delfter-Fayencer, der fandtes paa vor Ønskeseddel. Det ene Stykke er en Sukkerskaal, det andet et Fad; begge skyldes Adriaen Pynacker (ca. 1690), en af de berømteste Delfter-Mestre, hvis Specialitet det var at efterligne det japanske Imari-Porcellæn i Fayence.

Til denne yderst værdifulde Forøgelse af vore keramiske Samlinger slutter sig andre af stor Betydning. Ovenfor er allerede omtalt det pragtfulde blaamalede persiske Fad, som er os skænket af Direktør *Carl Ruben*. Fra den unge Mæcen og Ven af vort Museum, *Karl Ernst Osthaus* i Hagen i Westphalen, er modtaget et Antal af spanske Fayencefliser fra det 15de og 16de Aarhundred, nogle fra Triana, andre fra Niebla i Andalusien, atter andre fra Toledo, alle nylig hjembragte fra Spanien af Dr. Wendland. Begge de berømte Arter af »Azuleios« (Fliser): »cuerda seca« (med indpressede Konturer) og »cuenca« (med ophøjede Konturer) er her repræsenterede,

*) I det Øjeblik, hvor ovenstaaende Linjer gaar i Trykken, er disse Forventninger ikke blot gaaede i Opfyldelse, men blevne overtrufne. — En ny Indsamling er bleven sat i Gang for at sikre Landet den berømte Ahlefeldtske Kiste. Til dennes Erhvervelse er følgende særlige Bidrag blevne tegnede:

H. M. Dronningen, 2det Bidrag	500	Kr.
Lehnsgreve C. Ahlefeldt-Laurvigen og Greve C. W. Ahlefeldt-Laurvigen	125	-
Fru Volmer Berling	50	-
Papirhandlerne Engelsen & Schrøder	150	-
Boghandler O. Gad	200	-
Boghandler Hagerup	75	-
Grosserer Robert Hansen	250	-
Overretssagfører N. Heine	250	-
Vexellerer Johannes Henriques, 2det Bidrag	150	-
Guldvarefabrikant Georg Hertz	50	-
Papirhandler Ad. Levison	400	-
Højesteretssagfører Liebe, 2det Bidrag	100	-
Grosserer Jul. Lippmann	50	-
O. M.	200	-
Direktør Ed. Rée, 2det Bidrag	250	-
Etatsraad J. S. Salomonsen, 2det Bidrag	1500	-
Greve C. J. W. Schulin-Zeuthen	500	-
Skriftstøber W. Simmelkiær	250	-

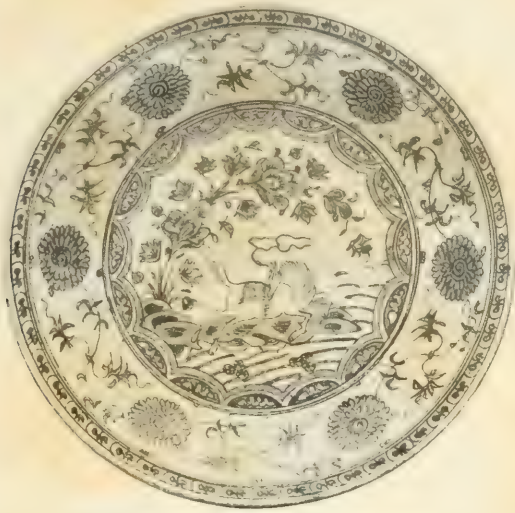
og den lille Samling er desuden dannet saaledes, at den ogsaa viser en historisk Udvikling. Fra Fru *Betty Lind*, der desværre nylig er død, just som hun stod i Begreb med at ville testamentere Kunstindustrimuseet en Række smukke gamle Sager, modtog vi forskudsvis nogle Smaating, nemlig et Saltkar af gammelt københavnsk Porcellæn og en lille Fayencekande i Form af et Faunhoved, sandsynligvis engelsk, skønt den bærer et Mærke, som ikke endnu er

Fad og Sukkerskaal af Fayence. Udførte af Adriaen Pynacker. Delft, ca. 1690. Gave fra *J. W. Frohne*'s Bo.

stedfæstet. Fru *Pauline Hirschsprung* har skænket os en bleu royal-Vase af moderne københavnsk Porcellæn samt et meget smukt Skrivetøj af Porcellæn monteret i forgyldt Bronze, et Arbejde fra Empire-Tiden og sandsynligvis fra Wien. Maleren *R. Christiansen* skylder vi en af de kærkomneste Gaver, vi har modtaget, nemlig et af Willumsens fortrinligste Arbejder i Keramik: en grønligblaa Dobbelskaal, hvis Laag løftes af tre øgleagtige Uhyrer i Skaalen, et Stykke, som vil være en Pryd mere for den Montre, vi har viet Willumsen som Keramiker, og hvori hans Mesterskab efter manges Mening ytrer sig mægtigere end i mangt af hans større Værker. Fru Professorinde *Hans Tegner* har foræret os en muschelmalet Tallerken af gl. københavnsk Porcellæn, Hr. *Mario Krohn* hele tre og tilmed sjældne Stykker af saadant, nemlig en i rødt og Guld dekoreret Tulipankop, en Underkop med et Stillebensbilled i Stil med et lignende Stykke i det herlige Müllerske Stel, samt en Skylle-

skaal med Purpurskæl og polykromt malede Blomsterguirlander, hvori der er en for Fabriken ualmindelig kraftig koloristisk Note. Endelig er endnu et Stykke gammelt dansk Porcellæn indkommet som Gave, idet Hr. Vexellerer *Martin Levin* har skænket Museet en muschelmalet Frugtskaal. Tro mod, hvad vi allerede tør kalde Traditionen, er Aaret ikke hengaaet, uden at Firmaet *Bing & Grøndahl* har bragt Museet en Gave, denne Gang en nydelig Statuette af en moderne vinterklædt Dame, modelleret af Locher. Ved en Gave har ogsaa vor Samling af den kgl. Porcellænsfabriks Frembringelser

Fad af Fayence. Persien, 18de Aarhundred.
Gave fra Hr. Direktør *Carl Ruben*.

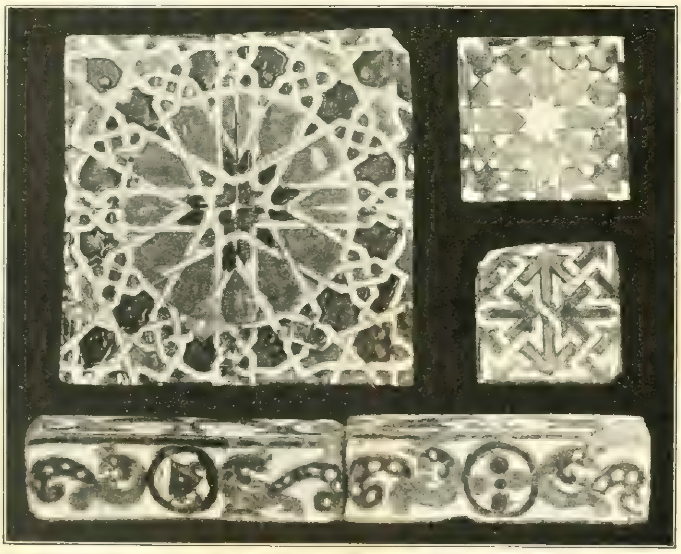
faaet en meget værdifuld Forøgelse. Det er et Fad, som er os skænket af Professor *Arnold Krog* i Anledning af 25-Aarsdagen for hans Ansættelse ved Fabriken, og som er udført i 1889 og dekoreret med et legemstort Selvportræt af den udmærkede Kunstner. I en fremtidig Ordning vil dette historiske Stykke vel blive det naturlige Centrum, omkring hvilket man vil gruppere Krogs andre personlige Arbejder og alle dem, der er blevne til under hans eminente Indflydelse.

Af gode Gerninger mod de andre Grupper af Samlingerne er at nævne, at Hr. Instrumentmager *Hjorth* har foræret et Helbind i Skind med et endnu uopklaret, kronet Bomærke i Guld, Bogbinderfirmaet *Petersen & Petersen* 3 af Bindesbølls Bind, Hr. Maler *Hermansen* nogle japanske Træsnit, Hr. *G. Jorck* en lille persisk Sølvdaase med kinesisk Silkesnor, Hr. Direktør *Benny Dessau* en Bronze-Plakette, medens vi ved testamentarisk Bestemmelse af Fru *Elisabeth Thyra Colding* og ved Frk. Julie Warburgs Omsorg er komne i Besiddelse af en nydelig lille Erindringsbog af Perlemoder fra det 18de Aarhundreds Slutning. Fra *H. kgl. Højhed Prins Hans af Glücksburg* har Museet haft den Glæde at modtage et af Eckersberg i dennes Ungdom malet Billed forestillende »Den fattige Pige, som

J. F. Willumsen: Dobbelskaal af Stentøj. Udført ca. 1892.
Gave fra Hr. Maler *R. Christiansen.*

spinder«, hvorved vort danske Empire-Værelse har faaet en stilfuld Tilgift til sit Udstyr ogsaa med saadanne Ting, som tjener til dets historiske Stemning.

Fayence-Fliser og Stykker af en Fayence-Karm.
Spanien 15—16de Aarh. Gave fra *Karl Ernst Osthaus,* Hagen i. W.

Det plejer at være Textilsamlingen, som leverer langt det største Kontingent af Giver-Navne til vor Aarsberetning. Men efter de Opraab angaaende Kniplinger og Navneklude, vi udsendte i de foregaaende Aar og den deraf følgende Gavmildhed mod denne Gruppe, maatte der nødvendigvis følge en foreløbig Stilhed paa dette Omraade. En Del Gaver mangler dog heller ikke her. En enkelt Navneklud er bleven os sendt af Frk. *L. Holm*, nogle Stykker Binche modtog vi endnu i hendes levende Live fra den nys nævnte Fru *Betty Lind*, en smuk irsk Kniplings-Krave er bleven os skænket af

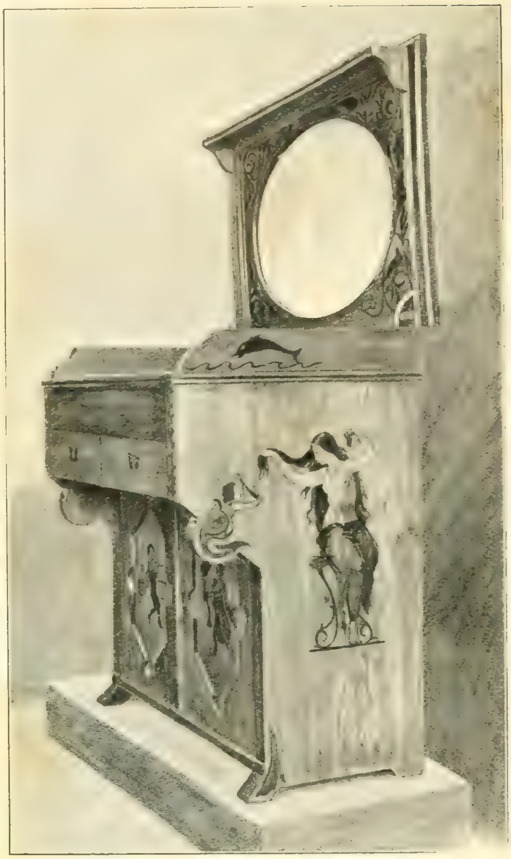

Arnold Krog: Fad med Selvportræt. Udført 1889.
Gave fra *Kunstneren*.

Frk. *Else Sachs*, en italiensk Knipling af Frk. *Agathe Rohde*, et fint indisk Shavl fra det 19de Aarhundreds Begyndelse er gennem Prof. C. Nyrop tilgaaet os fra Boet efter Frk. *Anna Frederiksen*, en med rød Silke broderet Lapsevest fra det 18de Aarhundreds Slutning har vi faaet af Fru *Edsberg* (Norge), en saare skønt broderet eller rettere »stoppet« Daabskjole er bleven os foræret af Dr. *Axel Heine*, og endelig har Fru *Carl Ruben* skænket os flere interessante Knipling-Prøver.

Ovenfor blev det nævnt som en Fremtidsmulighed for Museet at indrette et Rum til Minde om Lorentz Frølich som dekorativ Kunstner. I et saadant Rum vil en Brændekasse, som Frølich delvis har dekoreret, og som Hr. Tandlæge *Friis* i Kolding har foræret Museet, finde sin naturlige Plads, og en meget fremtrædende Plads vil her en Servante af Frølich indtage, som Hr. Konferensraad *Koch* i Odense har skænket. Naar dette Møbel engang bliver forenet med Skabet, som allerede er i vor Besiddelse, med et Par andre Møbler og en Mængde forskellige Tegninger af Frølich, som Museet længe har ønsket at erhverve, vil man endnu bedre end i Øjeblikket forstaa, hvorfor vi føle os særlig taknemlige for Konferensraad Kochs Gave. Det er aldrig saa meget det enkelte Værk af Frølich, man beundrer og

elsker; det er langt mere den overstrømmende Rigdom i hans Personlighed. Men denne anskueliggøres først gennem en hel Samling af hans Arbejder, og hvert Bidrag til en saadan Samling er os derfor i høj Grad kærkomment.

L. Frølich: Servante.
Gave fra Hr. Konferensraad *Koch*, Odense.

Meget glædeligt er det at kunne meddele, at ogsaa *Bibliotheket* i Aar har modtaget betydelige Gaver. Frk.'nerne *Frohne* har med stor Elskværdighed tilladt os at udtage alt, hvad vi kunde bruge af deres afdøde Broders Bogsamling, og da denne saavel af kunsthistoriske Værker som af udenlandske Auktionskataloger indeholdt ikke lidt, vi manglede i vor Samling, betød den Tilladelse, som blev os givet, en virkelig Berigelse af vor Bogsamling. Ikke mindre end ca. 140 Kataloger og ca. 30 kunsthistoriske Bøger er vor Arv efter J. W. Frohne, der i øvrig oftere havde talt om at ville skænke en Del af sine Bøger til Museet, men som ved sin Død endnu ikke havde faaet denne Bestemmelse bragt i endelig Form.

En i Sandhed splendid Boggave har Hr. George Jorck forskaffet os, idet han, der oftere har lagt sin Interesse for Museet for Dagen, har formaaet selve Hr. *Pierpont Morgan* til at sende os Katalogen over sin uhyre kostbare Samling af Miniaturer. Det er et Pragtværk paa 5 tykke Bind med talrige fortrinlige Gengivelser. Da Bogen er et Privattryk, som sjældent kommer frem paa Antikvarmarkedet, repræsenterer den en stor Værdi.

For Gaver af Bøger er vi iøvrig i Gæld til: Hr. Departementschef *Asmussen*, Hr. Havnekaptejn *Drechsel*, Hr. Dr. *Halberstadt*, Hr. Professor *Hammerich*, Direktør *Hannover*, Hr. Museumsassistent *Mario Krohn*, Enkefru *Lind*, Hr. Hofjuvelér *Michelsen*, Hr. Kommandør *Münter*, Hr. Professor *C. Nyrop*, Hr. Forlagsboghdl. *Rom*, Hr. *Just Warburg*, Hr. Antikvarboghandler *Whitte*. – Bøger er fremdeles modtagne fra: *Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet*, *Nationalmuseets 2den Afdeling*, *Urmagerlauget*, *Norsk Folkemuseum*.

Tegninger og diverse Tryksager er skænkede af: *Den frie Udstilling, Det Schønbergske Forlag,* Hr. *Knud V. Engelhardt*, Frk. *Mimi Hochreuter,* Hr. Fuldmægtig *Ove Kofoed,* Hr. Professor *Joakim Skovgaard,* Hr. Stenhuggermester *Sode.*

Fotografier (ialt ca. 400) er forærede af: *Kestner-Museum* i Hannover, *Städtisches Kunstgewerbemuseum* i Leipzig, *Staatsarchiv* i Münster, *Schweizerisches Landesmuseum* i Zürich, *Kunstindustriudstillingen* i Stockholm, Hr. Kontorchef *H. Gram,* Hr. Museumsassistent *Mario Krohn,* Snedkermestrene, d'Herrer Brødrene *Larsen,* Hr. Museumsdirektør *Bernh. Olsen.*

Til Windingske Samling er Gaver indgaaede fra *Museet paa Koldinghus* og Hr. Litograf *Cato.*

Endelig har vi som sædvanlig modtaget en stor Del Aarsberetninger og Kataloger, nemlig fra Museerne i *Amsterdam, Berlin, Bern, Bremen, Halle, Hamburg, Kristiania, Lübeck, Prag, Randers, Stockholm, Stuttgart, Zürich,* samt fra *Det kgl. Kunstakademi, Industriforeningen, Det kgl. Bibliothek, Akademisk Architektforening, Tegne- og Kunstindustriskolen for Kvinder, Frederiksberg tekniske Skole, Grafisk Kunstnersamfund* og *Svenska Slöjdforening.*

B. MUSEUMSBESØGET

Efter at Besøget ifjor havde naaet et saadant Omfang, at Tælle-Apparatet viste paa over 93,000 eller 20,000 mere end i Aaret 1900, hvor Museet havde haft sit hidtil højeste Besøg, besluttede man, som det vil erindres, at ophøre med Tællingen. Dels behøvedes der nu ikke længere noget Bevis med Tal for den Tiltrækning, Museet øver, dels var Tælle-Apparatet paa forskellig Maade til stor Gene ved Indgangen. Der har dog været Tider i det forløbne Aar, hvor vi har savnet ikke at kunne aflæse det. Flere af vore Udstillinger var Genstand for en Tilstrømning, der i hvert Fald ikke havde givet lavere Tal end de højeste ifjor. Nu maatte vi nøjes med at forlade os paa vort almindelige Indtryk, som var dette, at Besøget vedblivende er forbavsende stort i Forhold til Byens Befolkning og i Betragtning af dens mange andre Museer.

V. FORSKELLIGE MEDDELELSER

Den 17de April døde under et Ophold i Udlandet *Bernh. Hirschsprung,* som havde været Medlem af Museets Bestyrelse siden dets Stiftelse, og som var det en Ven, hvis Lige vi vanskelig vil faa igen. Med korte Mellemrum tog han blandt de bedste Stykker i sin egen udmærkede Samling og skænkede deraf til Museet, der blandt meget andet skylder ham sine skønneste Exempler paa moderne fransk Keramik og sit kapitaleste Stykke af gammelt københavnsk Porcellæn.

Om Maaden, paa hvilken han gav, faar man et Begreb, naar det oplyses, at han var Stifteren af det anselige »En Anonyms Legat«, hvorover Museet raader, og hvoraf Renterne i en Række Aar er blevne uddelte og vedblivende vil være at uddele som Belønning for et eller andet fremragende Stykke dansk Kunsthaandværk eller

for Tegning til et saadant. Først efter hans Død maatte hans Navn knyttes til dette Legat. Han var den ideale Giver, som ingen Gengældelse fordrer.

*

Ogsaa et andet Medlem af sin oprindelige Bestyrelse har Museet mistet i det forløbne Aar, idet Arkitekten, Professor *Erik Schiødte* den 6te Decbr. afgik ved Døden efter lang Tids haabløs Sygdom. Den afdøde viste Museet stor Interesse og var det paa mange Maader en nyttig Mand. Han har tegnet en stor Del af dets Inventar, af hvilket navnlig Bibliothekets gør ham Ære.

I Plenarmødet den 29de Decbr. mindedes Museets Formand de to bortgangne Bestyrelsesmedlemmer med varme Ord, til hvilke Forsamlingen sluttede sig ved at rejse sig.

*

Paa et Møde af de private Bidragydere den 29de Decbr. indvalgtes Hr. Xylograf *F. Hendriksen* paa den ved Hirschsprungs Død ledigblevne Plads i Bestyrelsen efter forinden at have nedlagt sit Mandat i denne som Ny Carlsberg Museumslegats Delegerede.

*

Komiteen for et Mindesmærke for *Th. Bindesbøll* lod i Vinterens Begyndelse Billedhugger Kaj Nielsen udføre en Kalkstens-Model til Monumentet paa selve Stedet for dettes Anbringelse: paa Rampen ved Nedgangen mellem Museet og Industriforeningen. Den 31. Decbr. samledes Komiteen med Udsendinge fra Museet og Industriforeningen for at bedømme Modellen. Med en ringe Rettelse blev den godkendt, og udført i Granit vil nu Monumentet i Vinterens Løb blive overdraget til Kunstindustrimuseets Varetægt.

*

Landsudstillingen i Aarhus var naturligvis en Begivenhed, som fulgtes med stor Interesse af Museet. Endog vor Portner og vort Bud, der medvirker til alle vore Udstillinger, blev sendte over for at drage Lære af den.

*

Som sædvanlig har Museet bidraget til forskellige Udstillinger med sine Samlinger. Saaledes med Windingske Samling til Fregatten Jyllands Udstilling og Heiberg-Udstillingen og med sine Montrer med grafisk Kunst til »Grafisk Kunstnersamfund«s Udstilling.

*

Det blev nævnt i Aarsberetningen ifjor, at vi havde paabegyndt *en ny Katalogisering*, Numerering og Etikettering af hele Museet, og at dette Arbejde var bleven gennemført for den keramiske Samlings Vedkommende, men iøvrig formentes at ville tage ca. 6 Aar. Arbejdet er – dog med mange Forhindringer – fortsat i Aar indenfor den moderne Afdeling.

*

Det blev ligeledes nævnt i Aarsberetningen ifjor, at Museet havde planlagt et Skrift om den *Tønder'ske Kniplingsindustri* i Tilslutning til Udstillingen i 1908, og at Ny Carlsberg-Fondet havde beviliget

1000 Kroner som Bidrag til Omkostningerne ved en saadan Publikation. Senere har vi til samme Formaal haft den Glæde at modtage 400 Kroner fra det Raben-Levetzauske Fond. Dermed er dog endnu ikke de fornødne Midler tilstede. Men i Forventning om yderligere Tilskud vil man dog sandsynligvis i indeværende Aar vove at gaa i Arbejde med Bogen.

*

Af *Det Hirschsprungske Legat* (tidligere »En Anonyms Legat) var i 1909 som sædvanlig Renten at bortgive som Belønning for et i Aarets Løb udført særlig fortrinligt Stykke Kunsthaandværk eller en Tegning til saadant. Belønningen tildeltes, efter Indstilling af Museets Direktør, Maleren *Johan Rohde*.

*

Kunstindustriudstillingen i Stockholm i Sommer havde indbudt Museets Direktør til at komme til Stede ved dens Aabning og være dens Gæst en lille Tid. Indbydelsen blev modtagen, og Direktøren gjorde i flere svenske Blade Rede for sine Indtryk af den smukke Udstilling.

*

Af *Foredrag* blev der afholdt 5 i Museet. I Februar talte Direktør *P. Jessen* fra Kunstgewerbemuseum i Berlin om moderne tysk Bog-Kunst i Tilslutning til den af ham selv arrangerede Udstilling. Efter Foredraget samledes en lille Kreds af Boghaandværkere, Bibliotheksmænd og Bogelskere til en lille Sammenkomst med Dr. Jessen. I Marts Maaned holdt Magister *Wanscher* to Foredrag om »Danske Kunstneres dekorative Stil gennem Tiderne«. Endelig talte Dr. *Fr. Poulsen* i Oktober – ligeledes to Gange – om Huleboernes Kunst, ledsagende sine Foredrag med Lysbilleder.

*

Atter i Aar deltog Museets Direktør paa Embeds Vegne i *Museumsverbands* Møde, der fandt Sted i Prag i Dagene 26. Sept. – 2. Oktober, ved hvilken Lejlighed han foreviste og forklarede nogle medbragte Forfalskninger af Antikviteter.

VI. MUSIKHISTORISK MUSEUM

(Ved dets Leder, Hr. Professor Dr. *A. Hammerich*.)

Blandt Museets ny Erhvervelser af historiske Instrumenter skal først paa Grund af dens Sjældenhed nævnes en »*Baryton*«. Denne er et Strygeinstrument og hører til Gamba-Familien, men med den Ejendommelighed, at den foruden Spillestrengene har en Række løse Metalstrenge, der klinger med under Spillet og giver Tonen en egen blød Farve. Det er Problemet om de saakaldte »Overtoners« eller »Aliquottoners« Medklingen, som her praktisk er løst. Allerede tidligt, endnu længe før man videnskabeligt kendte noget til disse »Overtoner«, var man nemlig kommet under Vejr med, at det forhøjede et Strygeinstruments Klangskønhed, naar man under de sædvanlige Spillestrenge spændte nogle løse Strenge, som stemmedes i den Toneart, hvori man spillede, og gav Tonen den blide

Ynde, denne »Sødhed«, man i saa høj Grad i gamle Dage satte Pris paa. Saaledes byggede man »*Viola d'amore*« og den nærbeslægtede »*Baryton*« allerede i 17de Aarh. I Løbet af det følgende Aarh., Rokokoens galante Tidsalder, kunde disse Instrumenter glæde sig ved stor Yndest, ja satte endog en Aflægger heroppe i Norden, den norske »*Hardangerfele*«. Men med det 19de Aarh. skiftede Smagen.

Baryton.

Ikke Tonens »Sødhed«, men dens Glans og Styrke blev nu det afgørende, og disse Instrumenter gled stille ud af Tilværelsen. De sidste Baryton-Spillere, Tyskeren S. L. Friedel og Østerigeren Hauschka, optraadte dog endnu 1820 og 1823.

Kært Barn har mange Navne. Man fortalte, at »Baryton«ens Opfinder var en fangen, dødsdømt Mand, som imidlertid paa Grund af de dejlige Toner fik »Pardon«. Deraf skulde det oprindelige Navn »Viola di Paredon« og deraf atter »Baryton« være fremkommet. Eller om man foretrækker en anden Etymologi, hvorefter Navnet skulde stamme fra den italienske Benævnelse »Viola di Bordone« (Bordone ɔ: Bas). Paa italiensk kaldtes den forøvrigt ogsaa »Viola di Fagotto«. Ellers synes dette Instrument at have haft sin egentlige Udbredelse, ikke paa romansk, men paa germansk Omraade. De faa Exemplarer, man har tilbage, stammer alle fra Sydtyskland og Østerig.

En ejendommelig Glans falder over »Baryton« ved dens nære Forbindelse med *Haydn*. Det var dette Instrument, Haydns Herre og Beskytter, Fyrst Nic. Esterházy i Ungarn, fremfor noget andet foretrak og i egen Højhed selv trakterede. I de mange Aar, Haydn stod i denne Magnats Tjeneste, komponerede han en Mængde Musik for Baryton, ja lærte sig selv at spille dette Instrument for bedre at trænge ind i dets Teknik. Haydn var som bekendt en flittig og frugtbar Kunstner, Tallet paa hans Baryton-Kompositioner gaar op til 175 Stykker, Sonater, Duoer, Trioer, Kvartetter og Koncerter, hvoraf meget endnu existerer i Manuskript, dog en Del kun i Brudstykker. De stammer alle fra Tiden før 1775. Foruden Haydn komponerede adskillige østerigske, nu længst forglemte Komponister for Baryton.

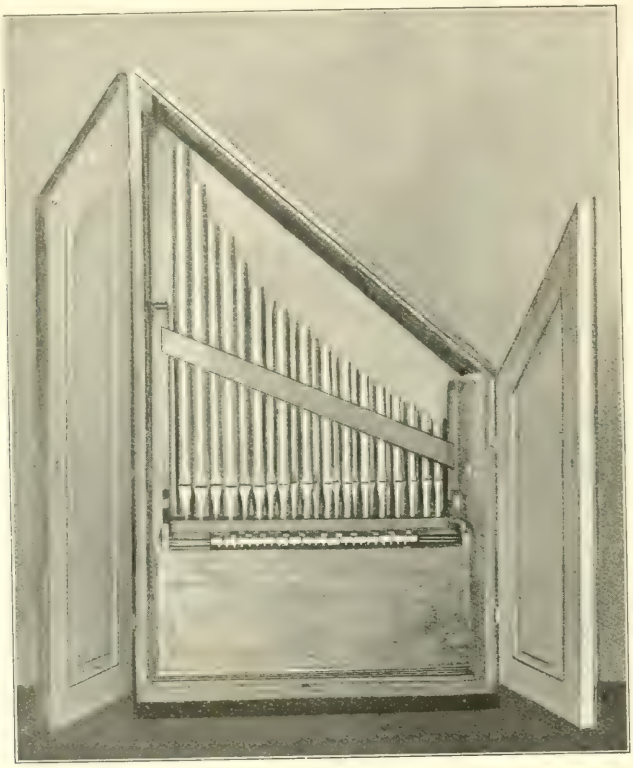
Som alt bemærket, er Baryton nærbeslægtet med Viola d'amore. Dog er der i disse Instrumenters nærmere Konstruktion en Forskel, som gør Baryton til det mere fuldkomne Instrument af disse to. Paa dem begge føres de medklingende Metalstrenge under Stolen og Gribebrædtet, men paa Baryton er disse Strenge langt talrigere (fra 7–27) end paa Viola d'amore, fremdeles ligger de alle aabne bagtil ved Instrumentets Hals, saaledes at de kan afknipses som Akkorder med Tommelfingeren, samtidig med at Melodien stryges frem med Buen, en pikant Toneeffekt, som sikkert i høj Grad har charmeret Tilhørerne i denne Watteau'ske Tidsalder. Endelig er de medklingende Strenge paa Viola d'amore fæstede paa Instrumentets Underkant, paa Baryton derimod paa selve Dækket, tæt ved Stolen, hvad der meget forøger deres Klangevne og dermed Instrumentets ejendommelige Sonoritet. Et højst malerisk Skue frembyder dette Instrument med sine mange Strenge og sit store Skruehoved, tæt besat med Skruer.

Skønt disse Instrumenter ikke saa overdrevent længe har været ude af Brug, er de dog mærkelig nok nu saa omtrent helt forsvundne. De faa Exemplarer, der er tilbage, hører til de største Museumssjældenheder. De kan hurtig regnes op. Museerne i Paris, London, Bruxelles, Berlin og Køln besidder hvert et Exemplar, endvidere findes et i Fyrst Esterházys Slot i Eisenstadt (Kismarton) i Ungarn, endvidere et i Claudius' Samling her i Byen, samt, som jeg under et Besøg i Wien sidste Sommer erfarede, fire Stykker i det til »k. k. Gesellschaft der Musikfreunde« knyttede Museum. Af denne Overflod i Wien lykkedes det mig ved Byttehandel at erhverve et særdeles smukt og velbevaret Exemplar med tihørende Bue for vort Museum i København. Det har 5 Spillestrenge og 12 medklingende Metalstrenge, fæstede paa selve Dækket i smaa Træplader, ialt 17 Strenge, udskaaret Skruehoved med to smukke Englehoveder. Lydkassen er formet i gammel Stil med Indbøjninger i Kanten forneden. Instrumentet er ikke signeret. Det synes at stamme fra Slutningen af det 17de Aarh., sandsynligvis fra Tyrol eller Wien eller Landene deromkring.

Portativ, lille Haandorgel, autentisk Kopi efter Original i Heinrich Schumachers Samling i Luzern.

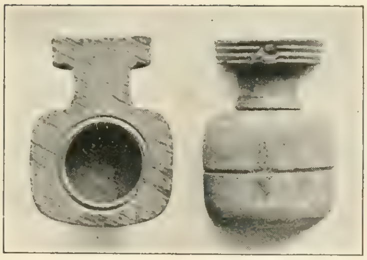
Foruden de store Kirkeorgler, som efterhaanden kom frem i den

senere Middelalder, havde man to mindre Udgaver af Orgelinstrumenter, det lille saakaldte »Positiv« for Privathuse eller Bedesale, indrettet til at staa paa et Stativ eller et Bord, og det endnu mindre »Portativ«, indrettet til at bæres i en Rem over Skulderen og til at spilles saaledes, at højre Haand rørte Tangenterne, medens venstre Haand trak Bælgen. Allerede i den tidligere Del af Middelal-

Portativ (Haandorgel).

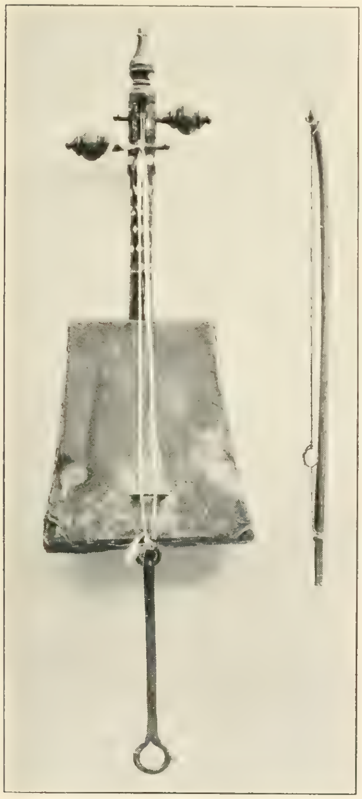
deren, endnu mens de store Orgler ikke var komne i almindeligt Brug, synes disse smaa, nemme portative Instrumenter at have været ret udbredte rundt om i Klostrene, hvor de gjorde god Nytte baade som Støtte for Sangen og ved Undervisningen. Vi ser dem ofte fremstillede paa gamle Billeder, et kendt Exempel er Raffaels Hellige Cæcilia. De har ofte kun 8–15 Piber (ɔ: 1 eller 2 Oktaver) og naturligvis kun 1 Register. De er nu alle længst gaaede til Grunde, kun et Par enkelte Stykker fra den senere Del af denne Periode er endnu tilbage, deraf et i Luzern. Det er efter dette, at Museet nu ved Besidderens store Velvilje og personlige Medhjælp, for hvilken herved bringes vor bedste Tak, har erhvervet nærværende Genfremstilling. Konstruktionen er saa simpel som vel tænkelig: Tangenterne staar i direkte Forbindelse med Piberne, der findes hverken Abstrakter eller Veller, Vindladen befinder sig umiddelbart under Ta-

Koptiske Kagstagnetter.

staturet, og Cancellerne bliver aabnede direkte fra Tangenten ved den saakaldte Støder. Piberne, alle af Orgeltin, er konstruerede som vor nuværende »Principalstemme«. Instrumentet har 26 Piber, et Omfang paa 2½ Oktav kromatisk, C–g, Stemning ½ Tone dybere end vor nuværende Normalstemning. Tastaturet har gule og sorte Tangenter. Paa Bagsiden findes en lille firkantet Aabning for derigennem at trække Bælgen. Orglet er forsynet med en lille Yderkasse af Egetræ, hvoraf det let kan tages ud.

Andre Erhvervelser: *Italiensk Lut* fra Beg. af 17de Aarh., forfærdiget af en af de ældste Repræsentanter for den italienske Skole, *Magno Dieffopruchar* (Tieffenbrucker) i Venedig 1616. Repareret af *Joseph Joachim Edlinger* i Prag 1737, og tilsidst af *C. A. Bauer* i Dresden 1898. Lydkassen er af stribet Træ, Lydhullet har ingen Roset, men er kranset af indlagt Perlemor og Ibentræ. Ved den seneste Reparation er Luten bestrenget som Guitar med 6 enkelte Strenge.

Arabisk »Rebab«.

Foderal til Hardangerfele, Trækasse med karakteristisk norsk Snitværk, malet.

Købte i Ægypten: *Gammelægyptisk Sistrum* af Bronce, dog kun Fragment, Haandtaget, smykket med Hathor-Hovedet og den Isis helligede Kat. Overdelen med Broncestængerne mangler. Fra den Saïtiske Periode, ca. 600 f. Kr. Instrumentet, hvis Broncestænger fremkaldte en raslende Lyd, blev benyttet ved den ægyptiske Tempeltjeneste som Værn mod onde Aander. — *Et Par smaa Slagbækkener af Bronce,* Diameter 6 mm., rimeligvis koptiske, til Brug for de hellige Danse ved den koptiske Gudstjeneste. Ligesom paa de antike græske Bækkener, Museet alt er i Besiddelse af, er Bækkenerne forsynede med en halvkugleagtig Udvidelse paa Midten, hvori et Hul til at fæste Haandremmen i.

Ægyptisk Slagbækken af Bronce, ligesom de foregaaende, stærkt irret. Skænket af Prof. *Valdemar Schmidt.*

Et Par *koptiske Kastagnetter,* Rytmeinstrument ligeledes til Brug ved de hellige Danse. Kastagnetterne er af lyst Træ og af ejendommelig Bygning

med stærk Udhuling i Midten. — *Arabisk »Rebab«*, Strygeinstrument med firkantet Lydkasse, bestaaende af Skind, Halsen rund, indlagt med Perlemor. 2 Strenge af hvide Hestehaar. Naar Instrumentet spilles, holdes det nedad, med Støtte i en Jernstang forneden. Gammelt Exemplar.

Arabisk »Argul«, Skalmeje af Bambus med Dobbeltrør, hvert forsynet med 6 Huller. Mundstykket er dannet med et simpelt Snit i Røret, hvilket giver den bevægelige »Tunge« (ligesom paa en Klarinet). — *To Pan-Fløjter* af Rør, en stor med 22 Rør og en lille med 12 Rør.

Gaver: Enkefru *Joachim Andersen:* Kapelmester Joachim Andersens Taktstok, i Form af en Marskalk-Stav, af Elfenben med paaslaaede massive Sølvornamenter, samt i Emaille Bogstaverne J. A. og Aarstallene 1885—1892, med Foderal. Æresgave fra Kurdirektionen i Scheveningen, Holland. — Samme: *Portræt-Samling* af fremragende Fløjte-Virtuoser, samt Dilettanter og Komponister. Samlingen indeholder 409 Portræter af Flautister og 90 Portræter af Komponister, alle i Fotografi, ordnede alfabetisk i en dertil indrettet Kasse. Endvidere 1 Bind *Biografier* af de Portrætterede (4° 512 Pag. og Register). Af *Adolph Goldberg* ved Wallner-Teater i Berlin.

Kapelmester *Carl Busch,* Kansas City, U. S. A.: En Violin i gammel Stil, med Sidestykkerne bølgeformede. Smuk Lak. Instrumentet er ikke signeret, men ligner Arbejder af J. A. Gedler i Füssen, c. 1770. — Klarinettist *Carl Sauer:* Klarinet i B, 8 Klapper, Buxbom med Benringe, c. 1850. — Opsynsmand *Jørgen Olsen,* Sundholm: En Spaserestok-Fløjte af lyst Træ med en Knop som Haandtag. 6 Fingerhuller. Forfærdiget af Giveren. — Enkefru *Caroline Sørensen,* f. Stub: Opretstaaende Tenorhorn med Pumpeventiler. Sign. C. A. Prager, Hamburg. — Professor *S. Svendsen,* Bogø: Tre kinesiske Instrumenter, nemlig et Strygeinstrument (»Erh-sien«) med 2 Strenge, en Tverfløjte af gult Bambus og en Langfløjte af mørkt lakeret Bambus. — *Skandinavisk Grammofon-Aktieselskab:* En Række Grammofon-Plader, nyoptagne i Aarets Løb, til Supplering af det af Selskabet skænkede Dansk Grammofon-Bibliotek.

Der er i det forløbne Aar fortsat med de i den forrige Aarsberetning omtalte *Forelæsninger* over Musikinstrumenternes Udviklingshistorie med musikalske Demonstrationer. Endvidere har der i Museets Lokale 1 Gang maanedlig fundet *Musikopførelser* Sted paa de gamle Instrumenter, dog ikke i de tre Vintermaaneder Decbr.—Febr.

Museets store Katalog, beskrivende og illustreret, udkom i Marts Maaned.

REGNSKABSOVERSIGT
FOR AARET 1909

UDDRAG AF REGNSKABET FOR AARET 1909

INDTÆGT	Budget	Virkelig Indtægt
	Kr.	Kr.
BEHOLDNING (1. Januar 1909)		
Kassebeholdning		5,984.81
Rente af Kassebeholdning		117.31
BYGNINGEN		
Lejeindtægt, ordinær	15,600	15,600.00
Refusioner for Renholdelse og Opvarmning	800	750.96
MUSEET		
Statens Bidrag	15,000	15,000.00
Industriforeningens Tilskud	6,000	6,000.00
Ny Carlsberg Kunstindustrilegat	4,500	4,500.00
Vare- og Industrilotteriet, Andel i dets Overskud	28,000	31,800.00
Private Aarsbidrag	350	360.00
Forskellige Indtægter (Salg af Kataloger m. m.)		280.11
Det Thomsenske Legat 1/3 Del	800	800.00
SKOLEVIRKSOMHED		
Skolepenge og for brugte Materialer	500	543.00
KASSEKREDIT I LANDMANDSBANKEN		
Saldo til Banken d. 1. Jan. 1910		72.94
	71,550	81,809.13

UDGIFT	Budget	Virkelig Udgift
	Kr.	Kr.
KASSEKREDIT (1. Januar 1909)		
Saldo til Landmandsbanken		1,190.35
BYGNINGEN		
Skatter, Assurance m. m.	3,000	2,836.73
Renter og Afdrag paa Prioriteter	13,000	13,000.00
Reparationer, almindelige	3,000	3,078.33
MUSEET		
Indkøb til Hovedsamlingen	11,000	14,836.47
» » Biblioteket	4,000	4,934.05
» » Windingske Saml.	100	13.00
Lønninger og Medhjælp	12,300	11,973.05
Daglig Drift (Kontorhold, Renholdelse osv.)	3,000	3,264.43
Belysning	2,500	3,025.96
Opvarmning	3,500	3,557.71
Inventarium	1,300	2,182.47
Udstillinger og Foredrag	1,200	1,352.40
Rejser	1,000	1,012.03
Forskelligt	1.050	1,627.66
SKOLEVIRKSOMHED		
Museets Skole		
Lokale	2,000	2,000.00
Belysning og Opvarmning	800	461.42
Almindelig Virksomhed	5,400	5,474.24
Fagskolen for Boghaandværk		
Lokale	2,500	2,500.00
Belysning og Opvarmning	900	864.58
KASSEKREDIT I LANDMANDSBANKEN		
Betalte Renter		72.94
BEHOLDNING (1. Januar 1910)		
Kontant Kassebeholdning		2,548.31
	71,550	81,809.13

STATUS DEN 31. DECEMBER 1909

AKTIVER	31/12 1908	31/12 1909	PASSIVER	31/12 1908	31/12 1909
	Kr.	Kr		Kr.	Kr.
Museumsbygningen	600,000.00	600,000.00	Første Prioritet i Ejend. (Østift. Kreditforen.) Rest.	258,292.55	256,319.49
Depositum i Østifternes Kreditforening	5,500.00	5,500.00	Anden Prioritet i Ejend. (Reiersenske Fond) . . .	50,000.00	50,000.00
Kontant Kassebeholdning	5,984.81	2,548.31	Kassekredit i Landmandsbanken	1,190.35	72.94
			Museet ejer (heraf i Bygn. 293,680.51)	302,001.91	301,655.88
	611,484.81	608,048.31		611,484.81	608,048.31

ANMÆRKNING.

Museets Samling stod i Fjor tilbogs for	Kr.	366,871.48
der er i Aarets Løb indkjøbt for	»	14,836.47
og den har i Aarets Løb modtaget Gaver til en Værdi af		5,000.00
Dens Værdi er altsaa nu . . .	Kr.	386,707.95
Bibliotheket stod i Fjor tilbogs for	Kr.	103,381.89
der er i Aarets Løb indkjøbt for	»	4,934.05
og det har i Aarets Løb modtaget Gaver til en Værdi af		1,000.00
Dets Værdi er altsaa nu . . .	Kr.	109,315.94
Den Windingske Samling stod i Fjor tilbogs for.	»	19,181.10
der er i Aarets Løb indkjøbt for	»	13.00
og den har i Aarets Løb modtaget Gaver til en Værdi af		20.00
Dens Værdi er altsaa nu . . .	Kr.	19,214.10
Inventariet stod i Fjor tilbogs for	Kr.	43,817.80
der er i Aarets Løb indkjøbt for	»	2,182.47
Dets Værdi er altsaa nu . . .	Kr	46,000.27

GULDVAREFABRIKANT BERNHARD HERTZ'S LEGAT FOR DET DANSKE KUNSTINDUSTRIMUSEUMS TEKNOLOGISKE AFDELING

INDTÆGT		UDGIFT	
Kassebeholdning i Sparekassen for Kjøbh. og Omg. (1. Jan. 1909)	441 Kr. 35 Ø.	Beholdning indest. i Sparekassen for Kjøbenhavn og Omegn (1. Januar 1910)	859 Kr. 08 Ø.
Rente i Sparek. f. Kjøbh. og Omg.	17 — 73 -		
Rente af 10,000 Kr. Kreditkasse-Obligationer, 4 pCt.	400 — 00 -		
	859 Kr. 08 Ø.		859 Kr. 08 Ø.

Efter Legatets Fundats af 1. December 1895 var dets Kapital 20,000 Kr., hvoraf Halvdelen i Juni 1899 af Legatstifteren anbragtes i Kreditkasseobligationer; de andre 10,000 var til Raadighed for Legatets Bestyrelse efter Fundatsens nærmere Bestemmelse. Efter en af Legatstifteren under 9. August 1907 oprettet ny Fundats er det Resterende af denne sidste Halvdel stillet til Museets Raadighed til Dækning af Omkostningerne ved dets Omordning og Udvidelse i 1907 og 1908.

BERNHARD HIRSCHSPRUNGS LEGAT.

Kassebeholdning i Landmandsbanken (1. Jan. 1909).	30 Kr. 74 Ø.	Udbetalt en Præmie	400 Kr. 00 Ø
Rente af 10,000 Kr. Østifternes Kreditforenings Oblig., 4 pCt.	400 — 00 -	Kassebeholdning indestaaende i Landmandsbanken (1. Jan. 1910)	35 — 29 -
Rente i Landmandsb. Vesterbro Afds. Sparekasse	4 — 55 -		
	435 Kr. 29 Ø.		435 Kr. 29 Ø.

Legatets Kapital er 10,000 Kr. i 4 pCt.s Østifternes Kreditforenings Obligationer, som Legatets Stifter i Juli 1904 overrakte Kunstindustrimuseet. Renterne af Legatet skulle een Gang aarligt — den 6. Juli — anvendes til Belønning for Udførelsen af et særligt fremragende Kunstflidsarbejde.

C. NYROP

FAGSKOLEN FOR BOGHAANDVÆRK I DET DANSKE KUNSTINDUSTRIMUSEUM
MARTS MDCCCCX